

Sygn. akt I CSK 631/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko D. G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 października 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 19 lutego 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od powódki na rzecz
pozwanego kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd pierwszej instancji wyrokiem wstępnym uznał za uzasadnione co do zasady roszczenie powódki o zapłatę przez pozwanego kwoty 163.814,21 zł

tytułem zwrotu kosztów poniesionych na adaptację lokalu wynajmowanego przez powódkę od pozwanego.

Po rozpoznaniu apelacji pozwanego od wyroku wstępnego Sąd Apelacyjny wyrokiem reformatoryjnym z dnia 19 lutego 2015 r. (I CA (...)) zmienił w całości zaskarżony wyrok wstępny w ten sposób, że powództwo oddalił oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego koszty postępowania za obie instancje.

W ocenie Sądu odwoławczego powódka nie wykazała przesłanek uzasadniających uwzględnienie jej powództwa o zwrot nakładów w najętym lokalu, a mianowicie wypowiedzenia umowy najmu przez wynajmującego z innych przyczyn aniżeli opóźnienie w płatnościach czynszu i niewłaściwe używanie lokalu. Zdaniem tego Sądu, wymiana przez pozwanego zamków w lokalu stanowiła manifestację zakończenia stosunku najmu i była *de facto* wypowiedzeniem przez pozwanego umowy najmu ze skutkiem natychmiastowym, ale z materiału dowodowego nie wynika aby nastąpiło to z innych przyczyn niż zaległości czynszowe.

Tymczasem z mocy § 7 w zw. z § 10 umowy brak zaległości w opłatach czynszu stanowił pozytywną przesłankę roszczenia o zwrot nakładów dokonanych przez najemcę w lokalu wynajmującego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, powódka – co samo pośrednio przyznała – miała zaległości czynszowe oraz nieterminowo uiszczała te opłaty, a opóźnienia z wystawianiem faktur VAT przez pozwanego nie zwalniało powódki z obowiązków terminowej płatności należności czynszowych, zwłaszcza, że w kolejnej umowie z dnia 05 kwietnia 2008 r. wskazano już numer rachunku bankowego, na który miały być dokonywane wpłaty czynszu. Wobec nieudowodnienia przez powódkę nieprawdziwości twierdzeń pozwanego, że przyczyną ustania stosunku najmu były zaległości w opłatach czynszowych za dwa pełne okresy płatności, przeto Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok wstępny i oddalił powództwo.

Powódka zaskarżyła w całości wyrok Sądu Apelacyjnego, powołując się w skardze kasacyjnej na zarzuty naruszenia zarówno przepisów postępowania, jak i przepisów prawa materialnego.

Sformułowanie zarzutów w ramach drugiej podstawy kasacyjnej sprowadza się do naruszenia art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, w związku z art. 230 k.p.c., w związku z art. 233 § 1 k.p.c. i art. 673 § 3 k.c., oraz § 7 pkt 6 umowy najmu.

Natomiast zarzut sformułowany w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej obejmuje niezastosowanie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 65 k.c.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej powódka akcentuje niedopuszczalność wydania przez Sąd odwoławczy wyroku reformatoryjnego od wyroku wstępnego zamiast uchylenia wyroku wstępnego i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania wobec nierozpoznania dotychczas przez Sąd I instancji istoty sprawy. Kwestionuje również ocenę dowodów i ustalenie Sądu, że powódka dopuściła się uchybienia terminowi z zapłatą czynszu dłuższego niż 60 dni.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie i o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, podnosząc m.in. że przepisy art. 398³ § 1 i § 2 k.p.c. nie mają zastosowania w postępowaniu apelacyjnym i Sąd Apelacyjny nie mógłby zatem dopuścić się ich naruszenia.

Ponadto pozwany stwierdził, że Sąd odwoławczy nie wydaje wyroku wstępnego, a w razie uznania bezzasadności powództwa oddala je, a nie przekazuje sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W ocenie pozwanego, skarga kasacyjna nie zawiera precyzyjnego wskazania przepisów, których naruszenie zarzucano Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z mocy art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, biorąc z urzędu pod rozwagę – i to w granicach zaskarżenia – jedynie nieważność postępowania.

Skarżąca sformułowała zarzuty objęte obu podstawami kasacyjnymi i w granicach tak określonych skargą kasacyjną podstaw Sąd Najwyższy uprawniony jest rozpoznać jej skargę kasacyjną.

Wbrew stanowisku Skarżącej Sąd Apelacyjny nie naruszył przepisu art. 398³ § 1 pkt 2 we wszystkich pięciu konstelacjach wskazanych w ramach prezentacji

drugiej podstawy kasacyjnej. Wymieniony przepis określa bowiem jedynie istotę drugiej podstawy kasacyjnej i nie jest adresowany wprost do Sądu, lecz do strony, wskazując stronie określoną podstawę, na której może ona oprzeć skargę kasacyjną. Z tych względów przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. nie mógł zostać naruszony przez Sąd Apelacyjny, ponieważ nie jest on źródłem żadnych uprawnień ani obowiązków tego Sądu, który wydał zaskarżony skargą kasacyjną wyrok.

Sąd odwoławczy nie naruszył również art. 386 § 4 k.p.c., wydając wyrok reformatoryjny, ponieważ w razie uwzględnienia przez ten Sąd apelacji zasadą jest wydanie takiego właśnie wyroku, co wynika z art. 386 § 1 k.p.c. Natomiast wydanie wyroku kasatoryjnego jest wyjątkowym uprawnieniem sądu odwoławczego, z którego może, ale nie musi on skorzystać, a skorzystać może tylko w razie zaistnienia jednej z alternatywnych przesłanek określonych w art. 386 § 4 k.c. Nietrafne jest natomiast stanowisko skarżącej, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Wydanie wyroku wstępnego, a więc uznającego roszczenie powódki za uzasadnione co do zasady, jest właśnie rozpoznaniem istoty sprawy, której to oceny nie zmienia fakt, że taki rezultat rozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji nie został zaaprobowany przez Sąd drugiej instancji.

Nietrafnym jest także zarzut naruszenia art. 382 k.p.c., ponieważ przepis ten zakreśla przedmiotowo zakres zebranego materiału będącego podstawą orzekania przez sąd drugiej instancji, a nie reguluje ani prowadzenia przez ten sąd postępowania dowodowego z urzędu, ani nie jest wprost podstawą dla dokonywania oceny wystąpienia materialnoprawnych przesłanek, przesądzających o zasadności dochodzonego przez powódkę roszczenia o zwrot nakładów poniesionych w wynajmowanym lokalu.

Zwrot niezastosowania art. 230 k.p.c., pozwalającego sądowi na uznanie za przyznane faktów niezaprzeczonych i to mając na uwadze wyniki całej rozprawy, nie okazał się trafny, ponieważ uzasadniony on jest próbą skarżącej dokonywania kreacji pożądaney przez nią oceny dowodu z dokumentu rozliczenia między stronami, ale odmiennej od oceny tego dowodu dokonanej przez Sąd odwoławczy na s. 17-18 uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Ponadto zarzut sprowadzający się

do oceny dowodu nie może być podstawą skargi kasacyjnej, a to z mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Oczywiście nieusprawiedliwionym jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., wprost uzasadniony już dokonaniem oceny dowodów w sposób dowolny oraz przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów, ponieważ z mocy art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego, to nie można uznać go za trafny z kilku względów. Przepis art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest przepisem prawa materialnego tylko przepisem prawa procesowego, adresowanym do strony i określającym pierwszą podstawą kasacyjną, na której strona ta może oprzeć skargę kasacyjną. Przepis ten nie jest więc adresowany do sądu drugiej instancji, nie określa jego uprawnień ani obowiązków, i dlatego nie może być przedmiotem naruszenia przez ten sąd poprzez jego niezastosowanie w postępowaniu apelacyjnym, kończącym się wydaniem prawomocnego wyroku.

Z kolei zarzut niezastosowania art. 65 k.c. nie poddaje się kontroli kasacyjnej, ponieważ nie precyzuje, który z obu paragrafów tego artykułu, czy też ewentualnie może oba jego paragrafy zostały w ocenie skarżącej naruszone i dlaczego. Wątpliwości tej nie rozwiewa również uzasadnienie skargi kasacyjnej na s. 12-13, gdzie również nie sprecyzowano czy do całości, a jeśli nie, to do której spośród obu jednostek redakcyjnych art. 65 k.c. odnosi się zarzut jego niezastosowania. Ocena treści przejawu woli pozwanego dokonującego określonych czynności faktycznych i sugestia skarżącej w odniesieniu do motywów takiego zachowania się pozwanego nie uzasadniają zarzutu naruszenia art. 65 § 1 i § 2 k.c., ponieważ Sąd odwoławczy przyjął, że doszło do wypowiedzenia umowy przez pozwanego, a motywy jakimi w ocenie skarżącej pozwany kierował się wypowiadając umowę pozostają poza zakresem zgodnego zamiaru stron i celu umowy, w sytuacji, w której powódka stwierdza, że pozwany chciał w ten sposób uzyskać korzyść majątkową jej kosztem.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz na podstawie § 6 pkt 6 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. 2013, poz. 490), znajdującego w sprawie zastosowanie na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1804).

R. G.